

Salaris, pensions, fiscalitat i CASS

Data de tall: 18 d'octubre de 2026.

Projecte: *el multiplicador del poder: qui governa, a qui representa i què compleix?*

Partits en el focus: Demòcrates per Andorra i socis parlamentaris i de govern.

Període: programa electoral de 2023, decisions legislatives i administratives fins al 18-10-2026.

Mètode: compromís textual, mesura efectivament aprovada, resultat mesurable, obstacles i preguntes documentals. La legislatura encara no s'ha acabat.

1. El contracte electoral: el que diu el programa de 2023

Al programa oficial de Demòcrates per Andorra de 2023 (84 pàgines en el fitxer PDF), les pàgines impreses 10 i 62 contenen promeses específiques:

43. «Continuarem augmentant el salari mínim fins a situar-lo en el 60% del salari mitjà». Reiterat a la secció laboral (pàg. 26 del programa imprès).
44. «Promourem la concertació social [...] perquè els increments salarials s'estenguin també més enllà del salari mínim». La promesa no identifica cap percentatge ni data límit: cal buscar actes d'acord, legislació i dades salarials.
45. «Augmentarem les pensions més baixes [...] més enllà de l'increment anyal de l'IPC». És mesurable en les lleis anuals de pressupost.
46. «Amb l'objectiu de mantenir-ne la sostenibilitat, durem a terme una reforma del sistema de pensions», prenent com a base els treballs de la CASS i les aportacions de col·lectius socials (pàg. impresa 30).
47. «Durem a terme una reforma fiscal, consensuada amb els comuns per establir —entre altres— una agència tributària única». El text afegeix

que la reforma no suposarà cap increment de la pressió fiscal (pàg. impresa 62).

48. «Treballarem per fer més transparent la informació pressupostària i el destí dels recursos recaptats en concepte d'impostos i taxes» (pàg. impresa 62).
49. «Trobarem els recursos necessaris per fer front a la reforma del sistema públic de pensions [...] procés gradual i progressiu» (pàg. 62).

Atenció: a la mateixa pàgina 62 hi ha afirmacions a la columna «Fets» sobre mesures anteriors (per exemple, mínim efectiu del 3% a societats); no es poden comptar com a promeses noves executades en el mandat 2023–2026.

Font primària: [\[F0014\]](#) (PDF; pàgines interiors impreses 10, 30, 62; a la indexació web són les pàgines PDF 9, 29, 61).

2. Salari mínim: el 60% i l'augment efectiu

- 1 gener 2023: salari mínim **1.286,13 € bruts mensuals** a jornada completa, segons el Govern i el decret aplicable.
- 14 gener 2026: salari mínim decretat **1.525,33 €** (increment del 5,4%, doble de l'IPC de 2025, 2,7%).
- 1 juliol 2026: decret extraordinari de **2,8%**, situant el salari mínim en **1.568,67 € mensuals bruts**.
- Salari mitjà de referència 2026 declarat oficialment: **2.672,52 €**, calculat a partir de la cotització del conjunt de persones assalariades el 2025.

Càlcul reproducible:

- Creixement nominal acumulat 2023–juliol 2026: $((1.568,67 / 1.286,13) - 1) \times 100 = +21,97\%$.
- Relació salarial: $1.568,67 / 2.672,52 \times 100 = 58,70\%$.
- Llindar objectiu: $0,60 \times 2.672,52 = 1.603,51 \text{ €}$.
- Diferència respecte de l'objectiu en aquestes bases: $1.603,51 - 1.568,67 = 34,84 \text{ € mensuals}$.

Conclusió estrictament descriptiva: amb els referents oficials vigents a la data de tall, s'ha augmentat el salari mínim però el 60% encara no s'ha assolit. El salari mitjà emprat es refereix a cotitzacions de 2025; això s'ha d'explicitar en totes les publicacions.

Fonts:

- [\[F0052\]](#)
- [\[F0053\]](#)
- [\[F0054\]](#)
- [\[F0055\]](#)

2.1. Cotitzacions i capacitat adquisitiva: exercici il·lustratiu

La CASS declara un 22% de cotització conjunta sobre el salari: **6,5% a càrrec de la persona assalariada i 15,5% a càrrec empresarial** (3% i 3,5% de l'empleat a les branques general i jubilació, respectivament). Aquest esquema actual no és una proposta de reforma.

Per a una persona assalariada amb 1.568,67 € bruts: $1.568,67 - 6,5\% = 1.466,71$ € després de cotització CASS. No és un salari net fiscal complet.

El Govern informava que la mitjana del preu dels **contractes nous de 2025** era **18,19 €/m²** segons l'estudi SICAR/EPF; la font assenyala la manca de dades d'Escaldes-Engordany al SICAR i la baixa cobertura dels contractes antics.

EXEMPLE HIPOTÈTIC, NO MEDIANA REAL: un pis de 60 m² a 18,19 €/m² implica 1.091,40 € de lloguer. Sobre 1.466,71 € després de cotització de la persona sola que cobra el mínim, suposa 74,41%. No són dades de la mateixa llar i no s'ha d'atribuir aquesta proporció a tots els assalariats. Falta descomptar altres obligacions i tenir en compte ajuts i altres ingressos.

Fonts:

- [\[F0056\]](#)

- [\[F0044\]](#)

3. Pensions: regulació anual i reforma estructural són coses diferents

Promesa: augmentar pensions baixes per sobre de l'IPC i reformar el model de la CASS.

2026, actuació efectiva: la Llei 1/2026 de pressupost, article 20, estableix trams de revaloració de pensions:

Tram de la suma de pensions segons SMI 2026	Revalorització 2026
Fins a 1 SMI	Doble de l'IPC
Més d'1 SMI i fins a 2 SMI	IPC
Més de 2 SMI i fins a 3 SMI	25% de l'IPC
Més de 3 SMI	0%, amb excepció de l'ajust transitori de frontera legal

Amb IPC del 2025 del **2,7%**, el primer tram rep un **5,4%** abans de casuístiques de cada beneficiari. Això acredita una mesura efectiva per al compromís de superar l'IPC en pensions baixes, sense demostrar que s'hagi resolt la suficiència de la pensió.

Situació reforma estructural: el Consell General seguia debatent paràmetres el 8 d'octubre de 2025, incloent-hi cotitzacions, sostres i edat. L'octubre de 2026, la majoria havia presentat una proposta als altres grups; no es tracta encara d'una llei de reforma aprovada. No es poden anunciar com a canvis legals d'edat o de tipus de cotització les mesures que només s'han formulat o negociat.

Fonts:

- [\[F0020\]](#) (arts. 19 a 21)
- [\[F0057\]](#)

- [\[F0058\]](#) (declaració recollida 08-10-2026; contrastar amb document parlamentari tan aviat com es faci públic)

3.1. Retrat de les pensions de 2025, sense confondre residents i no residents

La CASS publica per a desembre del 2025:

- **16.201** pensionistes de jubilació, incloent-ne **9.736 residents a Andorra**.
- **823,48 €** de pensió mitjana mensual en el conjunt de 16.201, que inclou perceptors no residents i persones amb carreres curtes al país. No presentar-la com a pensió mitjana dels jubilats residents.
- Entre els pensionistes que han cotitzat **més de 35 anys**, **4.755** perceptors i una pensió mitjana de **1.511,82 €**. És un subconjunt diferent.
- **20.455** perceptors de prestacions a la branca de jubilació el 2025, categoria agregada amb jubilació, invalidesa transformada en jubilació i viduitat; no són tots pensionistes de jubilació estrictament.
- Prestacions contributives de la branca de jubilació: **139.016.184 € el 2023 i 174.338.137 € el 2025**, pujada acumulada del **25,41%**. Aquesta evolució combina demografia, quanties i composició: no és l'increment de la pensió individual mitjana.

Fonts:

- [\[F0059\]](#)
- [\[F0060\]](#)

3.2. Informació imprescindible per a la reforma

- Memòria actuarial 2025 amb projeccions del Fons de Reserva, esperances de vida, dependència actius/passius i hipòtesis de rendibilitat.
- Proposta íntegra de la majoria (octubre 2026): edat, calendari, cotitzacions per sectors, repartiment treballador/empresa, pensions màximes, pensions mínimes, jubilació anticipada i drets adquirits.

- Simulacions per a persones de 30, 45, 55 i 63 anys amb salaris baixos, mitjans i alts. Demanar també trajectòries de treballadors transfronterers i de carrera parcial andorrana.
- Efectes de la reforma sobre pensions més baixes, inclusió i sostenibilitat; no confondre el deute actuarial amb despesa executada.

4. Fiscalitat: més recaptació no és automàticament una pujada de tipus

Compromisos Demòcrates 2023: reforma tributària i agència única consensuada amb comuns, «sense incrementar la pressió fiscal», i més transparència sobre el destí dels impostos. Cal comprovar projecte normatiu i acords amb comuns, sense declarar l'agència creada o inexistent sense documentació específica.

Dada Govern (20-07-2026): la pressió fiscal de l'exercici 2025 se situa en **28,4% del PIB, 0,9 punts més** que el 2024. Segons l'executiu, la recaptació impositiva i les cotitzacions van augmentar el **10%** davant un creixement del PIB nominal del **6,6%**. El Govern explica que l'augment es relaciona amb l'activitat econòmica, la recaptació del sector immobiliari i rendes elevades, i afirma que no hi va haver un augment general dels tipus d'IRPF, IGI o cotitzacions socials aplicables a residents.

Comparació interpretativa: el percentatge agregat de pressió fiscal és superior al de l'any anterior, però no demostra que cada contribuent pagui un tipus més alt. Per determinar si el compromís referit a la **reforma fiscal** s'ha complert cal localitzar els acords, lleis aprovades i memòries d'impacte, no equiparar sense més els dos conceptes.

IRPF: el Govern, el 1-10-2026, situa la recaptació de l'IRPF de l'exercici 2025 en **91.226.896 €**, davant uns **78 milions d'euros de 2024**, aproximadament un **17,0%** més. La xifra difereix d'estimacions i liquidacions provisionals difoses mesos abans: incloure data i període estadístic, no barrejar-les.

Llei pressupost 2026: la mateixa exposició de motius admet que els pressupostos no respecten per raons conjunturals determinades regles

sobre despesa corrent i imposició directa de la llei de sostenibilitat, mentre afirma que compleixen els límits de deute i despesa màxima; cal explorar l'impacte i l'absència de mecanisme correctiu per a aquestes regles, sense convertir aquesta frase en una condemna jurídica.

Fonts:

- [\[F0061\]](#)
- [\[F0062\]](#)
- [\[F0020\]](#)

5. Matriu d'auditoria preliminar

Qüestió	Compromís electoral	Actuació fins 18-10-2026	Informació pendent
Salari mínim al 60%	Xifra explícita	58,70% segons mitjanes oficials de referència; salari mínim +21,97% nominal des de 2023	sèrie d'IPC comparable, poder adquisitiu per rendes, efecte sobre salaris fora del mínim
Concertació salarial	Més enllà del mínim	decrets d'SMI i mesures generals anteriors; acords sectorials per verificar	actes de concertació, convenis i ocupació coberta
Pensions baixes > IPC	Increment extra	article 20 del pressupost 2026: fins a 1 SMI, doble d'IPC	imports realment percebuts per trams i residents
Reforma estructural CASS	Reformar el sistema	proposta negociada, sense text final aprovat acreditat	document íntegre i calendari legislatiu
Reforma fiscal/agència única	Reforma amb comuns i agència	pressió fiscal 2025 +0,9 punts, tipus generals sense pujada segons Govern	norma de l'agència, acords, avaluació de pressió per renda

Transparència del destí d'impostos	Publicar dades més accessibles	comptes i comunicats públics existents	conciliació recaptació per tribut amb despesa finalista i pagaments
------------------------------------	--------------------------------	--	---

6. Vuit preguntes a Govern, Consell General i CASS

50. **Demòcrates/Govern:** quin calendari de l'objectiu del 60% del salari mitjà i quin criteri de càlcul utilitzen avui? Amb el salari de referència de 2026 de 2.672,52 €, el mínim és el 58,70%.
51. **Treball/Conxita Marsol:** quins acords de concertació s'han signat amb organitzacions empresarials i sindicals des del 2023, i per a quants treballadors han representat increments salarials superiors a l'SMI?
52. Una comparació rigorosa de la recaptació de l'IRPF, l'impost de societats, l'IGI i l'ITP exigeix indicar per a cada exercici els ingressos liquidats, les previsions i els canvis de base imposable. La recaptació pot créixer sense que ho faci el tipus nominal de l'impost.
53. **Finances:** existeix un projecte normatiu aprovat per a l'agència tributària única promesa el 2023? Quins acords formals hi ha amb cadascun dels set comuns?
54. **Finances:** publicar el seguiment de les regles de la LSEFP 2023–2026 a què es refereix l'exposició de motius de la Llei 1/2026, amb explicació detallada.
55. **CASS:** proporcionar la pensió de jubilació mitjana, mediana i percentils dels **residents** el 2023 i el 2025, per anys cotitzats, i el percentatge de beneficiaris de complements i pensions de solidaritat.
56. **Comissió de pensions/majoria:** publicar la proposta íntegra de 2026, les simulacions actuàries i l'avaluació generacional i distributiva abans d'aprovar noves cotitzacions o nous requisits d'edat.
57. **Consell General:** publicar una fitxa de seguiment que relacioni promesa electoral, iniciativa parlamentària, votació, norma, execució i resultats.

7. El sou, les pensions i la factura mensual

58. Un salari mínim només adquireix sentit quan es compara amb la cotització, els preus i el cost d'un habitatge concret. El càlcul d'un pis hipotètic de 60 m² il·lustra la pressió del lloguer sense pretendre descriure totes les llars.
59. L'objectiu electoral d'apropar el salari mínim al 60% del salari mitjà permet comparar una promesa expressa amb una magnitud mesurable.
60. El salari nominal, el salari real i el poder adquisitiu no són sinònims. Un increment en nòmina pot desaparèixer davant l'augment de la despesa imprescindible.
61. La CASS obliga a distingir pensions de residents i no residents, trajectòries de cotització i imports de les prestacions.
62. Les revaloritzacions anuals regulades per la Llei de pressupost de 2026 no equivalen a una reforma estructural del sistema de pensions.
63. La pressió fiscal agregada pot augmentar per canvis de bases, rendes o consum sense que tots els tipus impositius hagin variat. S'han de separar recaptació, previsió i tipus legal.
64. La promesa de l'agència tributària única també s'ha de contrastar amb els acords formals entre el Govern i els comuns.

8. Sis confusions que afavoreixen la propaganda

- La crítica política només és sòlida quan parteix d'un compromís concret, d'un procediment identificable i d'un resultat mesurable.
- Les mesures anuals de revalorització de la CASS no s'han de confondre amb una reforma general de pensions ja aprovada.
- Les mitjanes de pensions de tots els perceptors —incloses les de persones no residents— no descriuen automàticament les pensions mitjanes dels residents a Andorra.
- La cotització empresarial no és una segona deducció del salari brut del treballador.

- Un lloguer hipotètic no és ni el preu de tots els habitatges ni la renda que paga realment una persona concreta.
- Un increment de la pressió fiscal no significa necessàriament una pujada general del tipus legal de l'IRPF.
- Pressupost, liquidació, pagament, projecció i cost actuarial són categories diferents i no es poden sumar com si fossin equivalents.